

9. UDOSTĘPNIANIE I UPOWSZECHNIANIE INFORMACJI O ŚRODOWISKU I JEGO OCHRONIE

Podstawy prawne

Dostęp do informacji o środowisku i jego ochronie jest prawem konstytucyjnym i przysługuje każdemu bez względu na wiek, obywatelstwo, miejsce zamieszkania oraz zdolności do czynności prawnych. Przepisy gwarantują łatwy, szybki i tani dostęp do informacji o stanie środowiska jako całości lub jego komponentów i umożliwiają wykorzystanie tej wiedzy w sposób praktyczny (np. poprzez udział w postępowaniu czy podjęcie działań interwencyjnych), co ma służyć ochronie środowiska.

Najważniejsze przepisy prawa, określające zasady udostępniania informacji publicznej, w tym informacji o środowisku to:

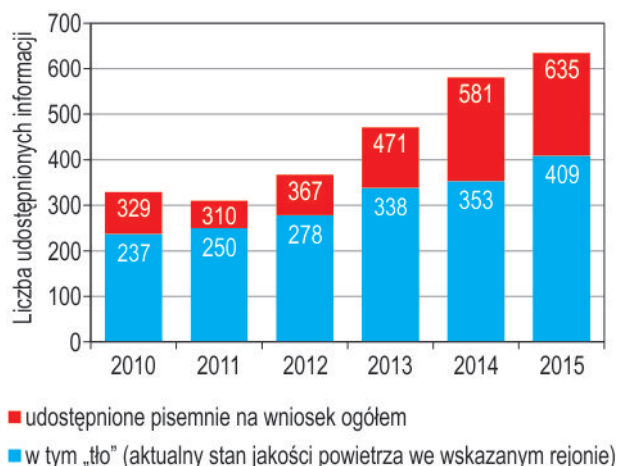
- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483),
- Konwencja o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska, sporządzona w Aarhus dnia 25 czerwca 1998 r. (Dz.U. z 2003 r. Nr 78, poz. 706),
- ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2008 r. Nr 199, poz. 1227),
- ustawa z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2001 r. Nr 112, poz. 1198),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2010 r. w sprawie opłat za udostępnianie informacji o środowisku (Dz.U. z 2010 r. Nr 215, poz. 1415),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 22 września 2010 r. w sprawie wzoru oraz zawartości i układu publicznie dostępnego wykazu danych o dokumentach zawierających informacje o środowisku i jego ochronie (Dz.U. z 2010 r. Nr 186, poz. 1249).

Udostępnianie informacji o środowisku przez WIOŚ we Wrocławiu

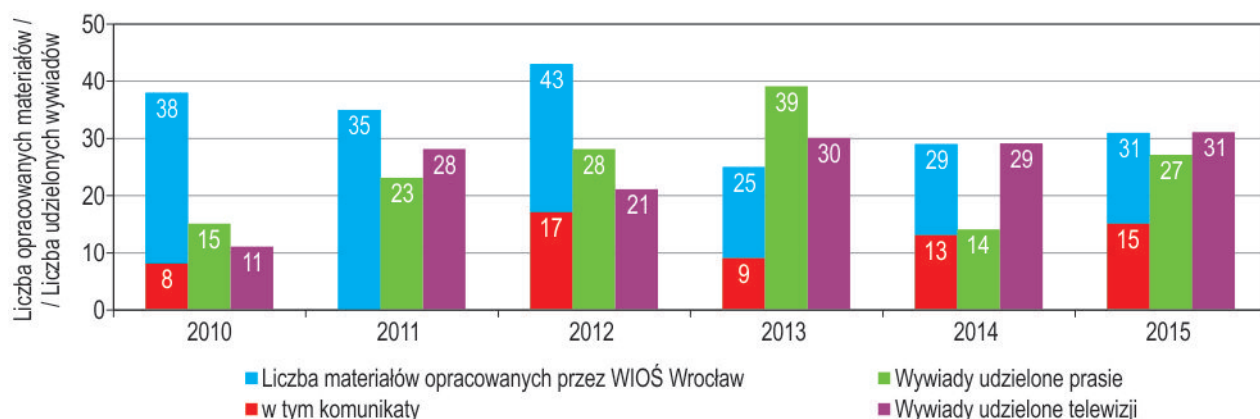
Udostępnianie i rozpowszechnianie informacji o kondycji ekologicznej Dolnego Śląska i realizacji zadań z zakresu ochrony środowiska jest jednym z głównych zadań Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska we Wrocławiu, a zarazem jedną z ważniejszych metod popularyzacji tematyki ochrony środowiska wśród społeczeństwa naszego regionu.

W 2015 r. pracownicy WIOŚ udzielili 635 informacji pisemnych, w zakresie i formie wskazanej przez wnioskodawców. Zdecydowana większość z nich dotyczyła danych o stanie środowiska pochodzących z Państwowego Monitoringu Środowiska, wśród których dominowały informacje o zanieczyszczeniu powietrza. Jak wskazano na poniższym wykresie liczba udzielonych informacji o środowisku sukcesywnie rośnie – w stosunku do 2010 roku nastąpił wzrost o 93%.

Wykres 9.1. Udostępnianie informacji o środowisku przez WIOŚ we Wrocławiu w latach 2010–2015 (źródło: WIOŚ we Wrocławiu)

Wykres 9.2. Liczba materiałów opracowanych przez WIOŚ oraz udzielonych wywiadów (źródło: WIOŚ we Wrocławiu)

Podstawowym zadaniem WIOŚ, oprócz informacji przygotowywanych na wniosek, jest opracowywanie i udostępnianie społeczeństwu cyklicznych publikacji.

W ciągu ostatnich sześciu lat wykonano 62 opracowania, wśród których znajdują się coroczne raporty o stanie środowiska województwa dolnośląskiego oraz szczegółowe opracowania tematyczne dotyczące poszczególnych komponentów środowiska.

Co kilka lat opracowywany jest folder *Stan środowiska Dolnego Śląska*, będący „pigułką” wiedzy na ten temat, który jest napisany językiem przystępnym dla osób nie będących specjalistami w dziedzinie środowiska. Pierwszy został wydany w 2002 r., kolejny w 2014 r. i są one dostępne również w języku angielskim i niemieckim (2002 r.).

Odbiorcami raportów o stanie środowiska województwa dolnośląskiego są urzędy administracji rządowej i samorządowej, wojewódzkie inspektoraty ochrony środowiska, biblioteki, posłowie i senatorowie, uczelnie wyższe, szkoły podstawowe i średnie, nadleśnictwa i zarządzający parkami krajobrazowymi, niektóre zakłady i biura projektowe oraz osoby fizyczne.

Wraz z rozwojem internetu i technik mobilnych umieszczanie informacji na stronach internetowych odgrywa coraz większą rolę w rozpowszechnianiu i propagowaniu wiedzy na temat środowiska.

Większość materiałów opracowanych przez WIOŚ we Wrocławiu jest dostępna na stronie internetowej WIOŚ: www.wroclaw.pios.gov.pl, która od stycznia 2013 r. funkcjonuje w nowej formie graficznej.

Można tu znaleźć krajowe oraz wojewódzkie programy Państwowego Monitoringu Środowiska. Oprócz raportów (wydawanych od 1999 r. również w wersji elektronicznej) i folderów, na stronie zamieszczane są opracowania poszczególnych komponentów badanych w ramach PMŚ w danym roku kalendarzowym (powietrze – klasyfikacja stref województwa oraz opracowanie wyników, wody powierzchniowe i podziemne – ocena jakości, gleby, hałas, pola elektromagnetyczne – opracowania wyników) oraz opracowania wykonywane co kilka lat (powietrze – ocena 5-letnia, wykonywana co 5 lat na potrzeby ustalenia sposobu prowadzenia monitoringu i oceny jakości powietrza w kolejnych latach).

W dziale „Monitoring Środowiska” można znaleźć mapy interaktywne, które umożliwiają wyświetlenie informacji dotyczących danego punktu pomiarowo-kontrolnego, włączanie i wyłączanie dostępnych warstw dla uzyskania pożądanego przez użytkownika obrazu wyświetlanych danych, np. w danym układzie administracyjnym. Ponadto dostępne jest skalowanie widoku mapy dla uzyskania większej przejrzystości wybranego obszaru oraz pomiaru odległości i powierzchni na mapie.

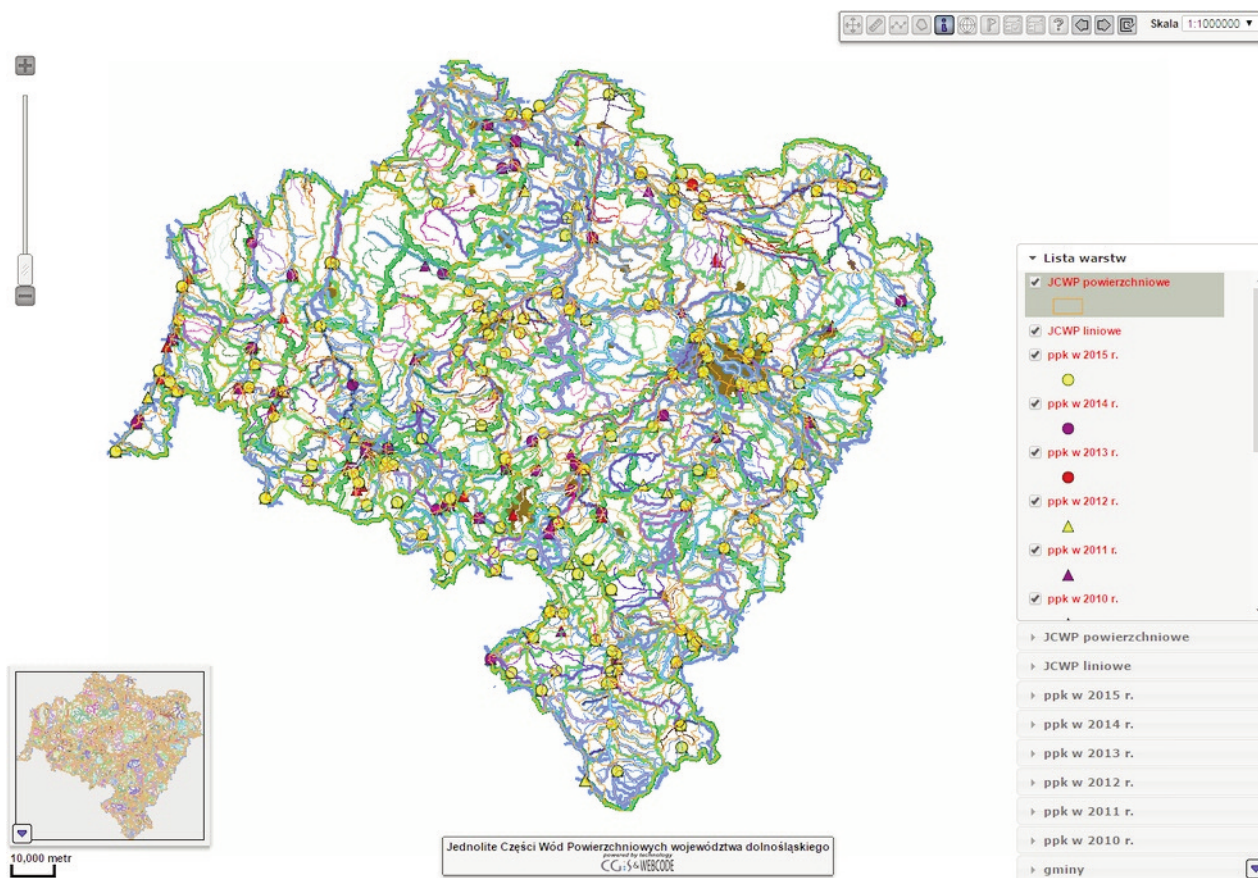
Rysunek 9.1. Informacje na stronie internetowej WIOŚ we Wrocławiu (źródło: www.wroclaw.pios.gov.pl)

The screenshot displays the homepage of the WIOŚ Wrocław website. The layout is organized into several main sections:

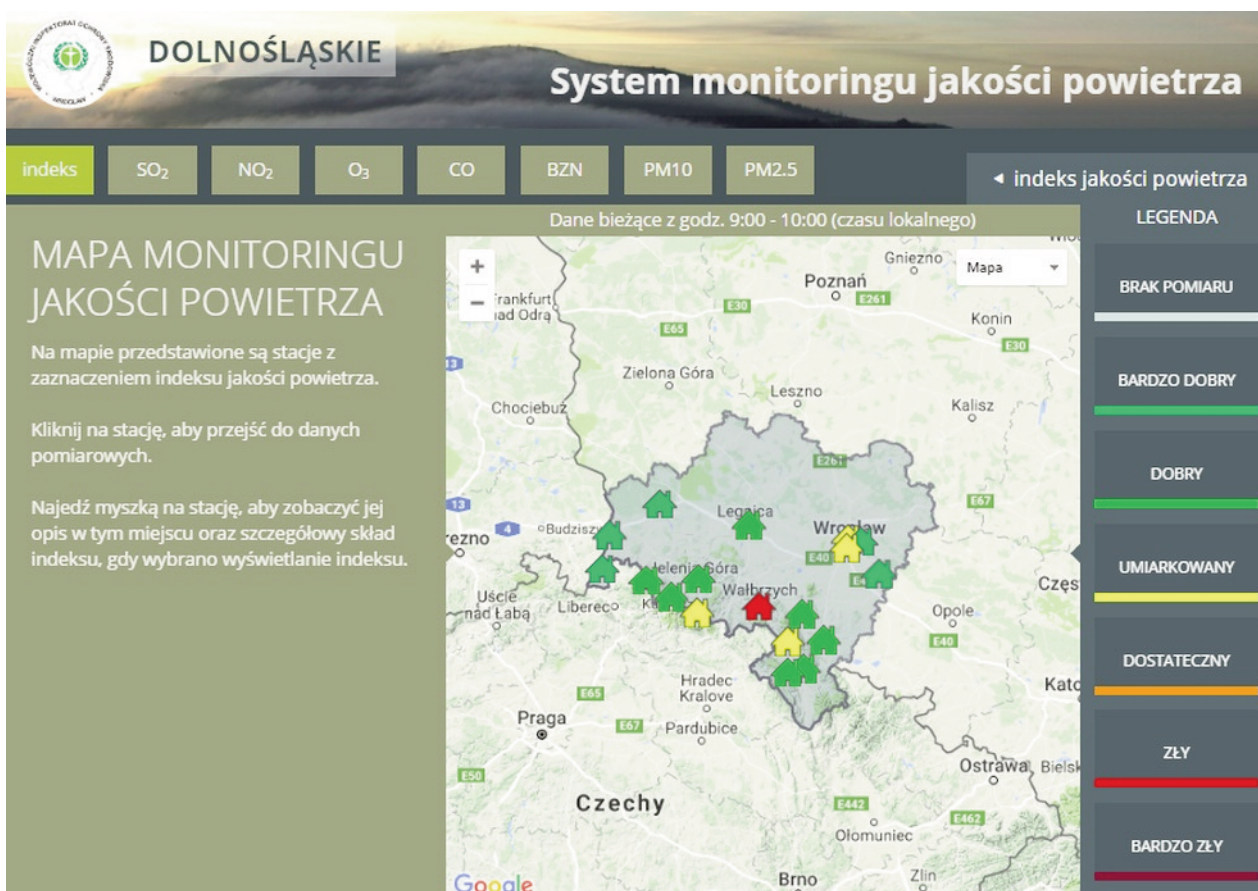
- Informacje kontaktowe:** Provides contact details for the Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu, including the address (ul. Paprotna 14), phone numbers, and email (wios@wroclaw.pios.gov.pl).
- Publikacje:** Features three main categories:
 - Raporty o stanie środowiska:** Information about environmental quality elements in the Lower Silesian voivodeship.
 - Biblioteka Monitoringu Środowiska:** A library of monitoring data available during office hours.
 - Opracowania tematyczne:** Detailed studies on specific environmental components.
- Jakość powietrza:** Includes links to "Jakość powietrza on-line" and "Prognozy dla ozonu".
- Programy PMŚ:** A section for the National Environmental Monitoring System (PMŚ) with a link to "Przejdź do strony z programami PMŚ".
- Projekty:** Lists ongoing projects, including "Projekt LIFE-APIS/PL" and "Infrastruktura i Środowisko".
- Słownik pojęć:** A glossary of terms related to environmental protection.
- Ocena pracy urzędu:** A section for evaluating the office's work, including a link to a survey.

At the bottom left, there is a mobile app interface showing real-time air quality data for Wrocław, including PM10, PM2.5, SO2, NO2, CO, C6H6, and O3 levels.

Rysunek 9.2. Interaktywna mapa jednolitych części wód powierzchniowych na terenie województwa dolnośląskiego
(źródło: www.wroclaw.pios.gov.pl)

Rysunek 9.3. Strona internetowa z wynikami pomiarów jakości powietrza ze stacji WIOŚ we Wrocławiu
(źródło: powietrze.wroclaw.pios.gov.pl)

Na stronie internetowej zamieszczony jest też wykaz materiałów publikowanych w ramach „Biblioteki Monitoringu Środowiska” (BMŚ) (aktualnie 1060 pozycji). Są to przede wszystkim raporty o stanie środowiska w Polsce i raporty wojewódzkie oraz oceny jakości poszczególnych komponentów środowiska, wytyczne i wskazówki metodyczne dotyczące badań jakości środowiska, monografie tematyczne związane z badaniem środowiska i monitorowaniem źródeł zanieczyszczeń, materiały konferencyjne i seminaryjne. Pozycje te są dostępne w siedzibie WIOŚ.

WIOŚ we Wrocławiu udostępnia w trybie *on-line* pod adresem powietrze.wroclaw.pios.gov.pl wyniki ciągłych pomiarów z automatycznych stacji monitoringu zanieczyszczeń powietrza funkcjonujących w ramach PMŚ.

Dodatkowo wyniki pomiarów jakości powietrza ze stacji automatycznych prezentowane są na portalu gminy Wrocław (www.wroclaw.pl) oraz w serwisach internetowych Jeleniej Góry (jeleniagora.pl) i Polkowic (www.ekologia.polkowice.eu).

Ponadto w przypadku wystąpienia przekroczeń poziomów informowania i poziomów alarmowych na stronie ukazują się komunikaty na ten temat.

Na naszej stronie można dowiedzieć się także o udziale WIOŚ we Wrocławiu wraz z Uniwersytetem Wrocławskim w realizacji projektu pn. *System prognoz stężeń zanieczyszczeń powietrza i warunków biometeorologicznych jako element jakości życia LIFE-APIS/PL*, którego celem jest stworzenie systemu dostarczającego informacji o zagrożeniach związanych z zanieczyszczeniami powietrza i niekorzystnymi warunkami biometeorologicznymi dla Dolnego Śląska. Jednym z głównych celów jest wykonywanie krótkoterminowych prognoz stężeń zanieczyszczeń powietrza.

Rysunek 9.4. Strona internetowa gminy Wrocław

(źródło: www.wroclaw.pl/srodowisko/jakosc-powietrza-we-wroclawiu)

Na stronie internetowej WIOŚ znajduje się też zakładka *Prognozy dla ozonu*, w której zamieszczono linki do prognoz krótkoterminowych tego zanieczyszczenia dla województwa dolnośląskiego, publikowanych na portalu GIOŚ dotyczącym jakości powietrza w okresie od 1 kwietnia do 30 września.

Rysunek 9.5. Strona internetowa projektu LIFE-APIS/PL (źródło: life-apis.meteo.uni.wroc.pl)

Od końca ubiegłego roku dostępna jest, opracowana przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, aplikacja na telefony *Jakość powietrza w Polsce*, informująca o stanie powietrza w najbliższej okolicy. Po zainstalowaniu aplikacji w swoim telefonie można pobrać dane pochodzące bezpośrednio z około 140 automatycznych stacji pomiarowych Państwowego Monitoringu Środowiska rozmieszczonych na terenie całego kraju, w tym na terenie Dolnego Śląska.

Inne formy prezentacji informacji o środowisku

Pracownicy WIOŚ od wielu już lat biorą udział w posiedzeniach grup roboczych Sejmiku Województwa Dolnośląskiego (Komisji Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej), zarządów i rad powiatów, komisji ds. środowiska organów samorządowych (np. Urzędu Miasta Wrocławia, Legnicy, Wałbrzycha, Jeleniej Góry, Bolesławca). Na zaproszenie uczelni (Politechnika Wrocławska, Uniwersytet Przyrodniczy, Uniwersytet Wrocławski, Uniwersytet Ekonomiczny, Uniwersytet III Wieku), średnich i podstawowych przedstawiają informację na temat badań monitoringowych, jakości środowiska i problemów środowiskowych występujących na Dolnym Śląsku.

Przedstawiciele Inspektoratu biorą czynny udział w imprezach regionalnych (np. Dolnośląski Festiwal Nauki, seminarium podsumowujące realizację projektu *Rekultywacja dolnośląskich składowisk odpadów komunalnych*) oraz ogólnopolskich (XXII Ogólnopolskie Warsztaty Bentologiczne, konferencja *Czym oddychamy? Miasta niskoemisyjne*, seminarium *Koszty smogu*), prezentując wybrane zagadnienia dotyczące stanu środowiska, działalności kontrolnej i badawczej WIOŚ.

W związku z obchodami Międzynarodowego Roku Gleb na seminarium zorganizowanym przez Oddział Dolnośląski Polskiego Towarzystwa Gleboznawczego we Wrocławiu przedstawiciel WIOŚ wygłosił referat poświęcony zmianom w przepisach dotyczących oceny zanieczyszczenia gleb oraz monitoringu i remediacji gleb. W grudniu 2015 r. WIOŚ zorganizował sesję *Monitoring gleb a zmiany w ochronie powierzchni ziemi w nowym POŚ* dla pracowników Inspektoratu i Okręgowego Urzędu Górniczego we Wrocławiu.

W ramach ogólnopolskiej kampanii na temat ochrony powietrza *TworzyMY atmosferę* zorganizowanej przez Ministerstwo Środowiska w WIOŚ przygotowano spotkanie informacyjne dla mediów Dolnego Śląska.

WIOŚ we Wrocławiu był również jednym ze współorganizatorów konferencji *Jakość powietrza a zdrowie*, na której przedstawił zagadnienia związane z jakością powietrza, systemem monitoringu jakości powietrza oraz systemem informowania o jakości powietrza. W grudniu 2015 r. odbyły się również warsztaty informacyjno-szkoleniowe dla gmin *Wiedza o emisji zanieczyszczeń jako element strategii ochrony powietrza w gminach*. Zostały one zorganizowane w celu przybliżenia uczestnikom sposobu inwentaryzacji emisji zanie-

Rysunek 9.6. Aplikacja mobilna Jakość powietrza w Polsce (źródło: GIOŚ)

czyszczeń atmosferycznych na poziomie gmin, pokazywania jak wykorzystywana jest inwentaryzacja emisji na potrzeby oceny jakości powietrza w skali lokalnej i przedstawienia możliwości wykorzystania prognoz jakości powietrza na potrzeby władz samorządowych i społeczeństwa.

Specjaliści WIOŚ czynnie uczestniczą również w posiedzeniach międzynarodowych grup roboczych: Polsko-Niemieckiej Grupy Roboczej ds. ochrony wód granicznych (Grupa W2), Polsko-Czeskiej Wspólnej Grupy Roboczej ds. ochrony wód granicznych przed zanieczyszczeniem (Grupa OPZ), Grupy Roboczej „Monitoring” (GM) oraz Grupy Roboczej „Zanieczyszczenia awaryjne” (G3) przy Międzynarodowej Komisji Ochrony Odry przez Zanieczyszczeniem (MKOOpZ), Dolnośląsko-Saksońskiej Grupy Roboczej, omawiając bieżące zagadnienia, które zgłaszają nasi sąsiedzi, oraz prezentując i analizując dane z monitoringu środowiska.

Upowszechnianie informacji o środowisku prowadzone jest przez WIOŚ we Wrocławiu na wiele sposobów w celu dotarcia do jak najszerszego grona odbiorców i poszerzenia świadomości ekologicznej mieszkańców Dolnego Śląska, wspomagając tym samym władze publiczne na różnych szczeblach zarządzania środowiskiem.